

UPOZNAJMO OSOBE S INVALIDNOŠĆU
LEARN TO INTERACT WITH DISABLED PERSONS

UVOD

U želji da pridoneseemo smanjenju predrasuda i razvoju svijesti o potrebama i mogućnostima osoba s invalidnošću kako bi potaknuli ostvarivanje njihovog aktivnijeg uključivanja u svakodnevni život i rad zajedno s drugim sugrađanima, sačinili smo ovu edukacijsku brošuru da uspostavimo komunikaciju i suradnju sa skupinama kojima je otežano ravnopravno i aktivno sudjelovanje u djelatnostima društvene zajednice.

INTRODUCTION

In order to eliminate prejudice and develop awareness about the needs and abilities of disabled person so they can actively participate in the daily life and work with other citizens, we have created this educational brochure to establish a communication and collaboration with groups that struggle to equally and actively participate in the activities of their community.

UVOD

Jeste li ikad susreli osobu u invalidskim kolicima, slijepu ili gluhu osobu te osobu s mentalnom retardacijom?

Družite li se s osobama koje imaju smanjenje određenih sposobnosti ili njihov gubitak?

Postoji li rampa (kosina) ili neka druga prilagodba za invalide u vašoj školi, stambenoj zgradi, domu zdravlja, pošti...?

ISSUES

Have you ever met a wheelchair user, a blind person or a person with mental retardation?

Do you interact with persons with impaired abilities?

Is there a ramp or any other adaptation for the disabled in your school, building where you live, institution, post office...?

EDUKACIJA
EDUCATION

EDUKACIJA

Kako pobliže upoznati osobe s invalidnošću i savjeti za neupućene:

ŠTO ZNAČI TERMIN “INVALIDNOST”?

To je zajednički izraz za velik broj različitih funkcionalnih onesposobljenja nastalih zbog fizičkih, intelektualnih, psihičkih ili osjetilnih oštećenja, zdravstvenih stanja i mentalnih bolesti.

ŠTO ZNAČI TERMIN “HENDIKEP”?

To znači gubitak ili ograničenje mogućnosti sudjelovanja u životu zajednice ravnopravno s ostalima.

EDUCATION

Advice on how to interact with disabled persons:

WHAT IS A “DISABILITY”?

Disability is a common name for a large number of various functional disabilities due to physical, intellectual, mental or sensory impairments, medical conditions and mental illnesses.

WHAT DOES “HANDICAPPED” MEAN?

It means lost or impaired possibility to equally participate in social life community activities with other people.

ŠTO ZNAČI TERMIN "IZJEDNAČAVANJE MOGUĆNOSTI"?

To je proces kojim različiti sustavi društva i okoline (npr.: administrativne i druge službe i djelatnosti, informiranje, dokumentacija i dr.) postaju dostupni svima (npr.: majkama s malom djecom u kolicima, starijim osobama i dr.), naročito osobama smanjenih sposobnosti, tj. osobama s invalidnošću.

SIGURNO ZNATE KOLIKO STANOVNIŠTVA IMA U HRVATSKOJ!

Prema popisu stanovništva iz 2001. u Hrvatskoj ima 4.437.460 stanovnika, od čega u gradu Zagrebu živi 779.145 osoba ili 17,6 % ukupnog stanovništva.

A ZNATE LI KOLIKO OSOBA S INVALIDNOŠĆU IMA U HRVATSKOJ?

Prema popisu stanovništva iz 2001. u Hrvatskoj ima 429.421 osoba s invalidnošću ili 9,7 % ukupnog stanovništva, od toga 245.897 muškaraca ili 11,5 % i 183.524 ili 8 % ženske populacije. U gradu Zagrebu 10,3 % njegove ukupne populacije čine osobe s invalidnošću.

WHAT DOES TERM "EQUAL OPPORTUNITY" MEAN?

It is a process in which various systems of the society and environment (e.g. administrative and other services, information, documentation etc.) become accessible to all (e.g. mothers with small children, senior citizens etc.), especially to people with disabilities.

YOU SURELY KNOW HOW MANY INHABITANTS CROATIA HAS!

The census from 2001 established that Croatia has 4.437.460 inhabitants, 779.145 living in Zagreb (17,6% of the population).

DO YOU KNOW HOW MANY DISABLED PERSONS ARE THERE IN CROATIA?

According to the census from 2001, there are 429.421 disabled persons in Croatia (9,7% of the population), 245.897 male (11,5%) and 183.524 female (8%). 10,3% of all people living in Zagreb are disabled persons.

ZNATE LI KOLIKO DJECE U HRVATSKOJ NE POHAĐA REDOVITE ŠKOLE VEĆ POSEBNE ODGOJNO-OBRAZOVNE USTANOVE?

Od ukupno 6.737 djece s invalidnošću u dobi do 14 godina, posebne odgojno-obrazovne ustanove za obvezatno školovanje u Hrvatskoj pohađa 3.784 djece ili 56 %.

ZNATE LI KOJA JE CIJENA INVALIDSKIH KOLICA U USPOREDBI S CIJENOM BICIKLA?

Cijena običnih invalidskih kolica na ručni pogon je od 5.000,00 kn do 20.000,00 kn, a cijena bicikla je od 2.000,00 kn do 6.000,00 kn.

ZNATE LI KOJA JE CIJENA INFORMATIČKE OPREME ZA SLIJEPE OSOBE U USPOREDBI S CIJENOM RAČUNALA ZA REDOVITU POPULACIJU?

Cijena kompleta informatičke opreme za slijepe osobe je od 40.000,00 kn do 100.000,00 kn, dok redovita populacija istu opremu nabavlja po cijeni od 5.000,00 kn do 10.000,00 kn.

DO YOU KNOW HOW MANY CHILDREN IN CROATIA GO TO SPECIAL EDUCATIONAL INSTITUTIONS INSTEAD OF REGULAR SCHOOLS?

Out of 6.737 disabled children in Croatia of up to 14 years of age, 3.784 or 56% go to special educational institutions for mandatory education.

DO YOU KNOW HOW MUCH A WHEELCHAIR COSTS COMPARED TO A BICYCLE?

The price of a regular manual wheelchair ranges from HRK 5.000,00 to HRK 20.000,00, while a bicycle costs from HRK 2.000,00 to HRK 6.000,00.

DO YOU KNOW THE PRICE OF IT EQUIPMENT FOR BLIND PERSONS COMPARED TO REGULAR COMPUTERS?

IT equipment for blind persons costs from HRK 40.000,00 to HRK 100.000,00, while the general population can purchase the same equipment for HRK 5.000,00 to HRK 10.000,00.

ZNATE LI ŠTO JE NAJVEĆI UZROK INVALIDNOSTI U HRVATSKOJ?

Najveći uzrok invalidnosti u Hrvatskoj je bolest 46 %, invalidnost rada 25,4 %, rat i njegove posljedice 13,8 %, urođeni nedostatak 5,9 %, prometna nesreća 4,3 %, ostali uzroci 4,7 %.

ZNATE LI KAKO OSTVARITI KONTAKT S OSOBOM KOJA IMA INVALIDNOST?

Pozdravite takvu osobu iako se međusobno ne poznajete, pozdrav je dobar početak za uspostavljanje komunikacije, nije samo čin kulturnog ophođenja.

ZNATE LI OPĆENITO KOMUNICIRATI S OSOBOM KOJA IMA INVALIDNOST?

Osoba s invalidnošću ima svoj integritet i ljudsko dostojanstvo, ophodite se s njom kao s osobom koja vam je ravnopravna, obraćajte joj se izravno, razgovarajte s njom normalno rabeći svakodnevni rječnik.

DO YOU KNOW WHAT THE CAUSES OF DISABILITY IN CROATIA?

In Croatia, the disabilities are caused by diseases (46%), work related disabilities (25,4%), war and its consequences (13,8%), inborn disabilities 5,9%, traffic accidents (4,3%), other causes (4,7%).

DO YOU KNOW HOW TO INTERACT WITH DISABLED PEOPLE?

Greet such a person although you have never met. A greeting is a good start for any communication, not just a matter of basic etiquette.

DO YOU KNOW HOW TO COMMUNICATE WITH A DISABLED PERSON?

Disabled people have their integrity and human dignity. Treat them as equals, speak to them directly, talk with them using everyday language.

ZNATE LI ŠTO TREBA IZBJEGAVATI U KOMUNIKACIJI S OSOBOM KOJA IMA INVALIDNOST?

Nemojte pretjerano hvaliti osobu s invalidnošću stoga što samostalno obavlja svakodnevne poslove i nikako ne pokazujte sažaljenje prema takvoj osobi.

ZNATE LI KAKO POMOĆI OSOBI S INVALIDNOŠĆU?

Osobi s invalidnošću ponudite svoju pomoć ako zaključite da joj je pomoć nužna i poslušajte njene upute kako joj pomoći, npr. ustupite joj svoje sjedalo ili mjesto u redu ili joj pomozite pri ulazu ili izlazu iz sredstava javnog prijevoza, ne parkirajte neovlašteno na pješačkim površinama i parkirališnim mjestima rezerviranim za njihove potrebe...

ZNATE LI KAKO KOMUNICIRATI S OSOBOM OŠTEĆENOG SLUHA?

Osobi oštećenog sluha govorite razgovijetno i umjerenim tonom, pružite joj prigodu za „čitanje“ riječi s vaših usana, a svoju misao izražavajte u što kraćim rečenicama ili napišite poruku.

DO YOU KNOW WHAT TO AVOID IN INTERACTION WITH A DISABLED PERSON?

Don't overpraise a disabled person for independently performing everyday tasks, and never show pity for such a person.

DO YOU KNOW HOW TO HELP A DISABLED PERSON?

Offer your help to disabled persons only when you conclude that they need help. Listen to what kind of help they need, e.g. give up your seat or a place in line; help them enter or leave a public transport vehicle; do not park your car on pedestrian areas and parking spots reserved for their needs...

DO YOU KNOW HOW TO INTERACT WITH A HEARING IMPAIRED PERSON?

When talking to a hearing impaired person, speak articulately and in a moderate tone of voice, let them read your lips, speak in short sentences or write a message.

ZNATE LI RAZGOVARATI S OSOBOM KOJA IMA POREMEĆAJ SLUŠANJA I GOVORA?

Ne pretvarajte se da ste razumjeli ako to stvarno niste, zamolite osobu da ponovi nerazumljivi dio a vi joj ponovite sve što ste razumjeli u svrhu potvrde ispravnosti.

ZNATE LI POMOĆI OSOBI S BIJELIM ŠTAPOM ILI PSOM VODIČEM?

Osobi koja ne vidi ali izvrsno čuje i može komunicirati, predstavite se svojim imenom, ponudite joj pomoć i dozvolite da se pridržava za vašu ruku, malo iznad lakta. Slijepu osobu treba voditi tako da ste uvijek ispred nje. Ne milujte psa vodiča ako nemate suglasnost vlasnika.

ZNATE LI KOMUNICIRATI S GLUHO-SLIJEPOM OSOBOM?

Gluko-slijepa osoba nosi crveno-bijeli štap i može vas razumjeti jedino dodirrom. Ako vas gluho-slijepa osoba ne razumije pomoću ostatka svojeg sluha ili vida, pokušajte komunicirati ispisivanjem velikih slova po dlanu njene šake.

DO YOU KNOW HOW TO INTERACT WITH PERSONS WHO ARE HEARD OF HEARING AND UNABLE TO SPEAK?

Do not pretend to understand if you really don't. Ask the person to repeat the part you did not understand, and you repeat the part you understood to confirm you understood correctly.

DO YOU KNOW HOW TO HELP A PERSON WITH A WHITE CANE OR A GUIDE DOG?

Introduce yourself to people who are blind but whose hearing is great and who can communicate, offer your help and let them hold on to your arm just above the elbow. Blind persons should be led by always being half a pace in front of them. Do not pet the guide dog unless you have the owner's approval.

DO YOU KNOW HOW TO INTERACT WITH A DEAF-BLIND PERSON?

A deaf-blind persons, identified by a red and white cane, can only communicate with sense touch. If the deaf-blind persons cannot understand you with their limited hearing

ZNATE LI KOMUNICIRATI S MENTALNO RETARDIRANOM OSOBOM?

Osoba s mentalnom retardacijom često nema vidljivih tjelesnih nedostataka ali se njeno ponašanje razlikuje od uobičajenog. Radi se o dobroćudnoj osobi s nižim stupnjem inteligencije i dušom poput djeteta. Stoga joj treba pristupiti sa simpatijom i nježnošću, te joj susretljivo pomoći ako to zatraži.

ZNATE LI KOMUNICIRATI S OSOBOM KOJA IMA TJELESNO OŠTEĆENJE?

Ne prilazite naglo i s leđa osobi koja se teško kreće budući da može lako izgubiti ravnotežu. Ako osoba koristi neko pomagalo (npr.: štake, protezu, kolica i sl.), omogućite joj nesmetano kretanje i ne hvatajte ju za ruku kojom se oslanja na pomagalo.

or sight, try to communicate by writing big letters on the palm of their hand.

DO YOU KNOW HOW TO INTERACT WITH A MENTALLY RETARDED PERSON?

People with mental retardations often have no visible physical impairments, but their behavior is different. They are good-tempered people with a lower intelligence quotient and the soul of a child. Therefore you should approach them with sympathy and kindness, and kindly help them if help is requested from you.

DO YOU KNOW HOW TO INTERACT WITH A PERSON WITH A PHYSICAL IMPAIRMENT?

Don't approach people who have difficulty moving suddenly and from behind, because they can easily lose balance. If such a person is using an aid (e.g. crutches, prosthetics, wheelchair etc.), let them to move freely. Don't catch them by the hand with which they are using the aid.

PRIČA

U Kini je nosač vode imao dvije velike glinene posude za vodu. Jedna je posuda bila oštećena, a druga je bila cijela. Iz oštećene

Cijela posuda bila je ponosna svojim radom jer je u njoj nosač vodu. Oštećena se posuda zbog toga sramila.

Jednog je dana oštećena posuda rekla svom nosaču: "Sramim se."

Nosač joj odgovori: "Jesi li primijetila da cvijeće cvate samo u oštećenoj posudi? Ja sam to što sam znao za tvoj nedostatak i posijao sam cvijeće na tvoju oštećenu posudu. U dvije godine berem to čudesno cvijeće koje mi donosi radost. To me radovalo iz dana u dan."

du koje su visjele na štapu kojeg je nosio na ramenima. Oštećene posude voda je curila cijelim putem prema kući. Ja sam donosio kući mnogo više vode nego u oštećenoj, a

...m se jer ti ne mogu služiti onako kako bih željela.”

...na tvojoj strani, ali ne i na strani cijele posude? To je zato što sam na tvojoj strani puta. Svaki si dan ti to cvijeće zalijevala. Već sam ti dala. Kada ti ne bi bila takva kakva jesi, to me cvijeće ne bi

A STORY

A water carrier in China had two large pottery water pots hanging from his yoke. One of the pots was cracked and the other one was whole. The broken pot leaked the entire way.

The whole pot was very proud of its work, because it brought water to the village. The damaged pot was ashamed.

One day, the damaged pot told the carrier: "I'm ashamed for carrying water to the village."

The carrier replied: "Have you noticed that the flowers grow only under the leaking pot? That is because I knew of your condition so I planted some flowers under the leaking pot every day. For the past two years I've been picking these flowers to sell. If the flowers wouldn't make me happy every day".

hanging from the shoulder pole. One pot was broken, the other intact. The man with the broken pot came home with much less water than the man with the intact pot.

The man with the broken pot said, "I can't serve you in the way I wanted".

"Why not? I can't serve you in the way I wanted".

"Why not? I can't serve you in the way I wanted".

"Why not? I can't serve you in the way I wanted".

POUKA

Svatko od nas ima neki nedostatak, poput oštećene posude, ali upravo te različitosti čine naš život zanimljivim i vrijednim.

Prihvaćanjem ljudi takvima kakvi oni jesu i traženjem pozitivnih osobina kod svojih rođaka, prijatelja, znanaca i suradnika, otkrit ćete kako svatko ima nešto dobro u sebi. Naša različitost obogaćuje i ljudsku zajednicu.

Milan Ožegović

**Predsjednik Društva
tjelesnih invalida u Zagrebu**

MORAL OF THE STORY

Just like this broken pot, everyone has their faults. Differences like this make our lives interesting and valuable.

By accepting these people for what they are, by looking for positive qualities in your relatives, friends, acquaintances and associates, you will find out that everyone has something good in themselves. Our differences enrich the community.

Milan Ožegović,

**President of the Association
of Physically Disabled, Zagreb**

EUROPSKA UNIJA
Delegacija Europske komisije
u Republici Hrvatskoj

**DRUŠTVO
TJELESNIH
INVALIDA**

- 10 000 Zagreb / Gundulićeva 21
- tel: +385 1 48 54 182
- fax: +385 1 48 54 169
- e-mail: dti@zg.t-com.hr
- www.dti.hr

Zagreb 2007.

**ASSOCIATION
OF PHYSICALLY
DISABLED**

- 10 000 Zagreb / Gundulićeva 21
- tel: +385 1 48 54 182
- fax: +385 1 48 54 169
- e-mail: dti@zg.t-com.hr
- www.dti.hr

Zagreb 2007.